

NORDISK GERONTOLOGISK FORENING

GeroNord

Nytt om forskning, utviklingsarbeid og undervisning på eldreområdet i Norden

Årgang 11 nr. 2 - 2002

Av innholdet:

NGFs virksomhetsberetning 2000-2001
NGFs stadgar, revidert 2002
Aventis' Nordiske gerontologipris 2002
Stipend til unge forskere
Bokomtaler
Doktoravhandling

Nordisk Gerontologisk Forenings styre:

Formann: Kirsten Avlund
1. viseformann: Andrus Viidik
2. viseformann: Lars Andersson
Sekretær: Jan Høyesteren
Kasserer: Toril Utne

Moderforeningenes representanter:

DANMARK:
Dansk Gerontologisk Selskab: Kirsten Avlund
Dansk Selskab for Geriatri: Finn Rønholdt Hansen

FINLAND:
Societas Gerontologica Fennica r.f.:
Otto Lindberg
Suomen Geriatrii-Finlands Geriatrier:
Jouko Laurila
Föreningen för forskning i uppväxt och åldrande:
Timo Suutama

ISLAND:
Societas Gerontologica Islandica:
Sigrídur Jónsdóttir
Icelandic Geriatrics Society:
Gudny Bjarnadóttir

NORGE:
Norsk selskap for aldersforskning:
Kirsten Thorsen
Norsk geriatrik forening: Wenche Frogn Sellæg

SVERIGE:
Sveriges Gerontologiska Sällskap: Lars Andersson
Svensk Förening för Geriatrik och Gerontologi:
Åke Rundgren

28 år med Nordisk Gerontologisk Förening

Når dette læses er den sextonde Nordiska Kongressen i Gerontologi avslutad og NGF har fått Kirsten Avlund som ny ordförande. Våra nyligen reviderade stadgar föreskriver, att kongressens president blir ordförande för NGF för de kommande två åren. Den avgående ordföranden blir första vice ordförande och den nästa kongress' president (Lars Andersson) andra vice ordförande för samma tidsperiod. På detta sätt hoppas vi att samtidigt få förnyelse och stabilitet i NGF's ledning.

Tanken att stifta en nordisk gerontologisk förening föddes 1973 i Århus under den första nordiska kongressen, som dåvarande århusianska överläkaren Jørgen Scherwin på eget mycket prisvärde initiativ hade sammankallat de nordiska gerontologerna och geriatrikerna till. Året efter blev NGF verklighet. Alvar Svanborg var ordförande 1974-1988 och undertecknad 1988-2002. Undertecknad var sekreterare 1974-1988, Aase-Marit Nygård 1988-1998 och Jan Høyesteren är det sedan 1998. Toril Utne har sedan 1988 varit NGF's «Mädchen für alles» – oundgänglig för NGF's dagliga drift. Moderföreningarnas ledamöter i NGF's styrelse har varit många och under de senaste åren bytts ut alltför ofta.

Under de 28 åren har mycket förändrats i det gerontologiska «landskapet». Forskning och utvecklingsarbete har tagit allt mer fart och kvaliteten har stigit. Många fler – i synnerhet med annan än medicinsk grundutbildning – har blivit engagerade. Vårdskolor, högskolor och universitet erbjuder kurser av olika längder och på olika nivåer, även om det just på detta område finns stora «vita fläckar» på den nordiska gerontologiska kartan. 1972 fanns det en professor i Norden, nu finns det lärosäten på de flesta universiteten i Norden – även om de flesta är i geriatrik, så finns det också tjänster i psykologi och sociologi med gerontologisk inriktning.

Hur har det gått med tvärvetenskapligheten som jag diskuterade i min förra GeroNord-ledare? På 1970-talet ville geriatriken – som en framträdande representant för skrået uttryckte det – ha det «överordnade ansvaret» också i det vetenskapliga teamet. Numera är ofta läkare och människor med annan grundutbildning likaberättigade i samarbete om forskning och utvecklingsarbete – även om det fortfarande finns några ärkegeriatriker här och där. Det är lite oroande, att det bland dessa också finns några yngre själar.

Det har för mig varit en stor tillfredsställelse att med NGF som instrument vara med till att utveckla nordiskt gerontologiskt samarbete genom alla dessa år – och som en biprodukt få en rad goda vänner. Jag kommer att med intresse följa den kommande utvecklingen i Norden från mitt nya österrikiska «utsiktstorn» så länge hälsa och krafter står mig bi – också gerontologer blir äldre med tiden.

Andrus Viidik

Nordisk Gerontologisk Forening (NGF)

Foreningen er et samarbeidsorgan for de gerontologiske og geriatriske foreningene i de nordiske land.

Foreninger tilsluttet NGF:

Dansk Gerontologisk Selskab:

Formann: Kirsten Avlund
Sekretær:

Dansk Selskab for Geriatri:

Formann: Finn Rønholt Hansen
Sekretær: Ole Davidsen

Societas Gerontologica Fennica r.f.:

Formann: Timo Strandberg
Sekretær: Otto Lindberg

Föreningen för forskning i uppväxt och åldrande r.f.:

Formann: Jyrka Jyrkämä
Sekretær: Tuire Parviainen

Suomen Geriatri-Finlands Geriater:

Formann: Kaisu Pitkälä
Sekretær: Seija Ginström

Societas Gerontologica Islandica:

Formann: Sigríður Jónsdóttir
Sekretær: Marta Jónsdóttir

Icelandic Geriatrics Society:

Formann: Jón Eyjólfur Jónsson
Sekretær: Björn Einarsson

Norske selskap for aldersforskning:

Formann: Kirsten Thorsen
Sekretær:

Norske geriatriske forening:

Formann: Wenche Frogn Sellæg
Nestleder:

Sveriges Gerontologiska Sällskap:

Formann: Lars Andersson
Sekretær: Marianne Winqvist

Svensk Förening för Gerontologi och Geriatrik:

Formann: Gunnar Akner
Kasserer: Åke Rundgren

NGFs fagråd

Danmark

Finn Rønholt Hansen, klinikk
Lis Puggaard, biologi
Grethe Østergaard-Nielsen, sykepleie
Karen Munk, psykologi
Merete Platz, sosiologi
Peder Christensen, gerontopsykiatri

Finland

Timo Strandberg, klinikk
Antti Hervonen, biologi
Ritva Raatikainen, sykepleie
Marja Saarenheimo, psykologi
Jyrki Jyrkämä, sosiologi
Anja Ainamo, odontologi

Island

Jon Snædal, klinikk
Vilmundur Gudnason, biologi
Margrét Gustafsdóttir, sykepleie
Thuridur Jónsdóttir, psykologi
Sigurveig H. Sigurdardóttir, sosiologi
Sigfús Th. Elisasson, odontologi

Norge

Anette Høyen Ranhoff, klinikk
Olav Sletvold, biologi
Øyvind Kirkevold, sykepleie
Linn-Heidi Lunde, psykologi
Kari Brøndbo, sosiologi
Ann-Helen Bay, statsvitenskap

Sverige

Åke Rundgren, klinikk
Anita Garlind, biologi
Ingalill Rahm Hallberg, sykepleie
Boo Johansson, psykologi
Lars Tornstam, sosiologi
David Gaunt, humaniora og kulturvitenskap

Fagrådsmedlemmene blir oppnevnt av de nasjonale moderforeningene, og skal bl.a. bistå under planlegning av de nordiske kongressene og ha ansvar for bedømmelse av abstracts.

GeroNord

er et medlemsblad for medlemmene i Nordisk Gerontologisk Forenings moderforeninger. Disse får bladet fritt tilsendt. Bladet kommer ut tre ganger i året.

Andre interesserte kan tegne abonnement ved henvendelse til GeroNords redaksjon. Prisen pr. år er NOK 110,-.

GeroNords redaksjon:

Toril Utne
Andrus Viidik
Jan Høyesteren
Kirsten Avlund
Aase-Marit Nygård

Nordisk Gerontologisk Forening (NGF)s sekretariat og GeroNords redaksjon har følgende adresse:

Nordisk Gerontologisk Forening
v/Toril Utne
Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens
Medisinsk divisjon
Ullevål sykehus, N-0407 Oslo
Tlf.: +47 22 11 77 28
Fax: +47 23 01 61 61
e-mail: toril.utne@nordemens.no

NGFs hjemmeside har adresse
www.geronord.no

Nordisk Gerontologisk Forening

Virksomhetsberetning for perioden 1. januar 2000 – 31. desember 2001

Styrets virksomhet

Styret har i perioden hatt to styremøter; det ene i forbindelse med 15. Nordiske Kongress i Gerontologi 3. juni 2000, og det andre i Oslo 6. oktober 2001. I tillegg har formannen og sekretariatet hatt fire arbeidshelger i Oslo, samt arbeidsmøter før styremøtene. Av økonomiske årsaker har sekretariatsmøtene har vært lagt til lørdag/søndag, mens styremøtet i 2001 ble avvirket en lørdag, grunnet stor reisevirksomhet.

NGFs medlemmer og styresammensetning

NGF består av 11 moderforeninger fra de fem nordiske land, fordelt slik: Danmark 2, Finland 3, Island 2, Norge 2 og Sverige 2 – med til sammen ca 2.500 medlemmer.

NGFs styre har i perioden 2000-2001 hatt følgende sammensetning:

Danmark:

Dansk Gerontologisk Selskab:
Andrus Viidik, formann
Dansk Selskab for Geriatri:
Kirsten Damgaard

Finland:

Societas Gerontologica Fennica:
Kaisu Pitkälä,
f.o.m. 2001 Otto Lindberg
Föreningen för forskning i uppväxt
och åldrande: Timo Suutama
Suomen Geriatri-Finlands Geriatri:
Jouko Laurila

Island:

Societas Gerontologica Islandica:
Steinunn K. Jónsdóttir, f.o.m. 2001:
Sigridur Jónsdóttir
Icelandic Geriatrics Society:
Jón Eyólfur Jónsson, f.o.m. 2001
Gudny Bjarnadóttir

Norge:

Norsk selskap for aldersforskning:
Kirsten Thorsen
Norsk geriatriisk forening:
Leif Jan Bjørnson, f.o.m. 2001; Eli
Weberg Moen

Sverige:

Sveriges Gerontologiska Sällskap (ny forening fra 2000): Lars Andersson
Svensk Förening för Geriatrik och

Gerontologi (ny forening fra 2001):
Åke Rundgren

NGF har siden 1998 hatt en fast sekretær, psykolog Jan Høyersten. Det permanente sekretariatet har siden 1989 hatt tilhold i Oslo, hvor 1.konsulent Toril Utne har det daglige ansvar for driften.

Organisatoriske saker behandlet av NGFs styre

Nye moderforeninger

I perioden 1998-99 har de opprinnelige to svenske foreninger (Svenska Läkaresällskapets Sektion för Åldersforskning og Svensk Geriatrik Förening) slått seg sammen til en ny forening, som søkte om og har fått godkjent medlemskap i Nordisk Gerontologisk Forening fra og med 2001. Den nye foreningens navn er Svensk Förening för Geriatrik och Gerontologi (SFGG).

Sveriges Gerontologiska Sällskap (SGS) ble dannet i 1998 og fikk godkjent sitt medlemskap i NGF i 2000.

NGFs organisasjonsform

Styret har drøftet omorganisering av ledelsesstrukturen i foreningen. En har valgt å foreslå for moderforeningene en tidsbestemt presidentperiode, som knyttes til kongresspresidentvervene.

NGFs stadgar

Foregående punkt førte til at stadgarna/vedtektene måtte gis ny utforming i overensstemmelse med forslaget om endring av ledelsesstrukturen. Endringsforslaget er sendt ut til moderforeningene for godkjenning.

Medlemskontingent

Den økonomiske situasjonen i NGF er drøftet i Styret, og en har foreslått overfor moderforeningene å høyne kontingenten med NOK 10,- pr. år (fra NOK 35) fra og med 2003.

Andre aktuelle saker behandlet av Styret

15. Nordiske Kongress i Gerontologi, Reykjavik 4.-7. juni 2000

Kongressen hadde ca. 700 påmeldte deltagere fra de fem nordiske land, fra Europa, Canada og Australia. Programmet omfattet plenumsesjoner, symposier, frie foredrag, postersesjoner, videosesjoner og Round Tables. Kongressen ga NGF et overskudd på om lag NOK 183.000. Umiddelbart etter kongressavslutning ble det holdt et evalueringsmøte, hvor NGFs fagråd deltok sammen med kongressens president og generalsekretær, samt NGFs formann og sekretær.

Kongressstipend

Tilbudet om to stipend til hvert land er blitt en tradisjon, og var efterspurt også i forbindelse med 15. NKG i Reykjavik. Hvert stipend var på NOK 4.000, mottakeren er fritatt fra å betale kongressavgift. Betingelsene for å få stipend er som følger:

«Gerontologer med kort ansiennitet på feltet, som ikke har overordnet stilling og som har problemer med å få dekket kongressutgifter av arbeidsgiver. Stipend kan ikke søkes av tidligere stipendmottagere. Det er en forutsetning at man sender inn abstract sammen med søknad om stipend. Det gis ikke stipend uten at abstract blir godkjent.»

Til kongressen i Reykjavik var det søkere fra de fleste nordiske land, og følgende ble tildelt stipend:

Dorthe Mortensen, Gerontopsykiatrisk Center, Sønderjyllands amt, Danmark, for abstractet: „Personality and coping at acognitively well functioning centenarians“
Erla Grétarsdóttir, University of Louisville, Kentucky (Island), for abstractet „Profile of anxiety symptoms in older community dwellers“

Marja Äijö, Department of Health Sciences, University of Jyväskylä, Finland, for abstractet: "Relationship between physical activity and mortality with elderly people in three Nordic localities"

Sanna Takkinen, Department of Psychology, The Finnish Centre for Interdisciplinary Gerontology, University of Jyväskylä, Finland, for abstractet "Life lines of Finnish elderly people"

Linn-Heidi Lunde, Familievernkontoret Fjell, Norge, for abstractet "Familievernkontoret – aktuell støttespiller i omsorgen for demente?"

Oddgeir Synnes, Prosjekt Eldre pedagogikk, Hordaland fylkesbibliotek, Norge, for abstractet "Eldre og kreativ skriveglede".

Det er NGFs fagråd i arrangørlandet som sammen med NGFs formann som vurderer stipend-søknadene.

Aventis' Nordiske Gerontologipris for 2000

For fjerde gang ble den nordiske gerontologiprisen delt ut på en nordisk kongress, denne gang i sin helhet gitt av Aventis Pharma. Prisen – NOK 50.000 – gikk til professor Reijo Tilvis, Department of Medicine, Helsingfors Universitet, Finland. Aventis' representant på Island, Valur Ragnarsson, foresto prisoverrekkelser sammen med NGFs formann, professor Andrus Viidik.

NGF inviterer via utlysning i GeroNord til nominasjon av kandidater til prisen, som ikke kan søkes direkte. En jury bestående av professor Olav Sletvold, Norge, professor Isto Ruoppila, Finland og NGFs formann foresto utvelgelsen av prisvinneren.

The Andrus Viidik Lecture in Gerontology

Et opprinnelig forslag fra professor Pia Fromholt om å opprette «The Andrus Viidik Lecture in Gerontology» ble videreført av professor Olav Sletvold, og tatt

opp til diskusjon på NGFs styremøte i 2000. Denne lecture vil bli holdt på de nordiske kongresser, første gang i Århus 2002 i forbindelse med at professor Viidik går av som formann i NGF. Forslaget ble enstemmig vedtatt. Det ble laget en betenkning og utnevnt en jury. NGFs fagråd ble anmodet om å sende inn forslag til egnede kandidater. Juryen som bestod av professor Andrus Viidik, professor Isto Ruoppila, ass. professor Pálmi Jónsson, professor Olav Sletvold og professor Lars Andersson, anmodet lektor Bernard Jeune, Institut for Sundheds-tjenesteforskning å holde den første Andrus Viidik Lecture in Gerontology 2002.

GeroNord

GeroNord har også i denne perioden kommet ut med tre nummer pr. år. GeroNord trykkes i ca 3.000 eksemplarer, og sendes gratis til moderforeningenes medlemmer. Det er også mulig for ikke-medlemmer å abonnere på bladet. Prisen er p.t. NOK 110,- pr. år.

Omkostningene ved trykking og utsendelse av GeroNord går over NGFs budsjett. I enkelte tilfelle blir utsendelsen betalt av andre, som legger informasjon eller brosjyrer i samme utsendelse, noe som reduserer NGFs omkostninger.

NGFs hjemmeside

Hjemmesiden inneholder generell informasjon på skandinavisk og engelsk, oversikt over moderforeningene med viktige adresser, kongresskatalog og GeroNord, som legges inn på siden når den er trykket.

Det er mulig for hver moderforening å få tildelt plass til sine informasjon, og det legges linker til allerede opprettede hjemmesider.

Førstekonsulent Øyvind Kirkevold er ansvarlig for vedlikehold av hjemmesiden.

16. Nordiske Kongress i Gerontologi, Århus 25.-28. mai 2002

Kongressens først oppnevnte president, professor Pia Fromholts, altfor tidlige bortgang førte til at det underveis måtte oppnevnes ny president for 16. NKG. Dette ansvaret ble delt mellom professor Bjørn Holstein og lektor Kirsten Avlund. NGFs styre, representert ved formann og sekretær, har hatt nødvendig kontakt med kongressens lederskap. De har deltatt i ett planleggingsmøte, hvor bl.a. kongressens budsjett ble gjennomgått. Etter gjeldende vedtekter (NGFs stadgar, pkt. 5) står NGF, sammen med de arrangerende moderforeninger, ansvarlig for et eventuelt underskudd på kongressen, så sant arrangørene holder seg til godkjent kongressbudsjett. Et eventuelt overskudd fordeles med 50 prosent til arrangerende moderforeninger og 50 prosent til NGF.

NGFs fagråd har også ved denne kongressen hatt ansvaret for å bedømme innsendte abstracts.

17. Nordiske Kongress i Gerontologi, Stockholm 2004

Det er vedtatt å arrangere 17. Nordiske Kongress i Gerontologi i Stockholm. 23.-26. mai 2004. Til kongressens president er valgt professor Lars Andersson, og som generalsekretær fungerer professor Bengt Winblad.

NGFs 30-års jubileum

Det arbeides i sekretariatet med planlegging av et lite jubileumsseminar i forkant av 17. NKG i Stockholm 2004.

Elektronisk tidsskrift i gerontologi

Styret har i perioden drøftet muligheten av å kunne utvikle et konsept for etablering av et elektronisk basert tidsskrift i gerontologi.

Oslo, mars 2002

Andrus Viidik
Formann

Jan Høyersten
Sekretær

NORDISK GERONTOLOGISK FÖRENING'S STADGAR

antagna 1974, reviderade 1983, 1990, 1997 och 2002

1. Målsättning

Nordisk Gerontologisk Förening (NGF) skall stödja, samordna och utveckla gerontologisk forskning, utvecklingsarbete och undervisning i de nordiska länderna. NGF arbetar inom ramen för International Association of Gerontology och i samarbete med dess europeiska sektioner. NGF's namn på engelska är Nordic Gerontological Federation.

Den primära kommunikationen skall ske genom nyhetsbrev (huvudsakligen på skandinaviska språk), som utsänds efter styrelsens bestämmande. Kommunikation sker också via NGF's hemsida på Internet.

NGF håller nordiska gerontologiska kongresser vart annat år (ordningsföljd Danmark, Sverige, Finland, Norge, Island).

2. Medlemskap

NGF har följande moderföreningar:
Danmark:
Dansk Gerontologisk Selskab, och
Dansk Selskab for Geriatri.

Finland:
Societas Gerontologica Fennica r.f.,
Suomen Geriatriit-Finlands Geriaterer och
Kasvunja Vanhenemisen tutkijat RY
(Föreningen för forskning i uppväxt och åldrande r.f.).

Island:
Öldrunarfrædafélag Islands (Societas Gerontologica Islandica), och,
Félag Islenskra Öldrunar lækna
(Islandic Geriatrics Society).

Norge:
Norsk selskap for aldersforskning, och
Norsk geriatriisk forening.

Sverige
Sveriges Gerontologiska Sällskap, och
Svensk Förening för Geriatrik och Gerontologi

Deltagande i NGF's verksamhet skall vara öppen för alla, som är verksamma inom ämnesområdet gerontologi/geriatrik. Anslutningen av enskilda medlemmar sker via NGF's moderföreningar.

Om särskilda omständigheter talar för detta, kan styrelsen, efter hörande av moderföreningarna i den ansökande förenings hemland, besluta att upptaga nya moderföreningar till NGF. En sådan ny förening måste ha till huvuduppgift att stödja och utveckla gerontologisk forskning, utvecklingsarbete och/eller på vetenskap baserad undervisning i ett eller flera av de nordiska länderna. För upptagande krävs, att två tredjedelar av styrelsemedlemmarna röstar för detta och att ingen av styrelsemedlemmarna från den ansökande förenings hemland röstar emot.

3. Styrelse

NGF's styrelse leds av en ordförande och två vice ordföranden. Mandattiden är två år. Vid varje nordisk kongress i gerontologi (under öppningscermonin) inträder kongressens president som ny ordförande, medan den avgående ordföranden blir 1:e vice ordförande och den kommande kongress' president blir 2:e vice ordförande för den kommande två-års-perioden. Varje moderförening utnämner en ledamot i NGF's styrelse; mandatperioden är två år. Suppleant skall utses för samma period.

Styrelsen bestämmer var NGF's sekretariat skall vara placerad samt utser en sekreterare och en kassaförvaltare. Dessa skall vara medlemmar i en av moderföreningarna och har säte och rösträtt i styrelsen. Styrelsen bestämmer tidsperioden för placeringen av sekretariatet och mandatperioderna för sekreteraren och kassaförvaltaren. Styrelsen kan senare förlänga dessa perioder.

Styrelsen sammanträder under varje kongress. Kallelse sker skriftligt med 4 veckors varsel. Såvida minst 3 styrelsemedlemmar så begär skall ordföranden inkalla till extra sammanträde (med 2-4 veckors varsel). Extra styrelsesammanträde kan hållas som telefonkonferens. Beslut kan också fattas per capsulam.

Styrelsens verkställande utskott består av ordföranden, de två vice ordförandena, sekreteraren och

kassaförvaltaren. Utskottet förrättar på styrelsens vägnar de löpande ärendena och skall efter varje sammanträde avgiva referat om sina beslut till styrelsen. Sammanträden kan hållas som telefonkonferenser och beslut fattas per capsulam. Styrelsen och verkställande utskottet är beslutsföra, när mer än hälften av medlemmarna är närvarande. Beslut fattas med enkel majoritet och ordföranden har utslagsröst.

NGF tecknas av ordföranden tillsammans med sekreteraren. Kassaförvaltaren kan meddelas fullmakt att ensam disponera över NGF's bank- och postgirokonton samt att inlösa till NGF ställda postanvisningar och checkar.

Styrelsen skall fortlöpande avgiva referat över sina sammanträden samt verksamhetsberättelse till moderföreningarna varje kongressår (se nedan, punkt 6).

4. Fackråd

NGF's fackråd består av en medlem från varje nordiskt land för vardera ämnesområdena biologi, medicin, omvårdnad, psykologi och sociologi. Dessutom utser varje land en medlem från ytterligare ett för landet aktuellt ämnesområde. Styrelsen kan efter att ha inhämtat yttranden från moderföreningarna ändra antalet av och innehållet i ämnesområdena. Fackrådets medlemmar från ett land utses för en två-års-period gemensamt av moderföreningarna i landet. Efter varje kongress skall styrelsen avgiva rapport om fackrådets verksamhet till moderföreningarna.

Fackrådet arbetar såväl nationellt mellan ämnesområdena som internordiskt inom sina ämnesområde.

Fackrådet har till uppgift att granska de till kongresserna insända abstracts, bidra till nyhetsbrev och i övrigt vägleda styrelsen. Fackrådet sammanträder omedelbart efter kongressens avslutning för att gå igenom kongressens program, förlopp och fackliga profil samt att giva råd om tillrättsläggandet av det fackliga innehåll i nästa kongress..

5. Ekonomi

NGF's løpende utgifter bestrids av medlemsavgifter fra moderforeningarna, baserad pa dessas medlemstal (antalet av röstberättigade medlemmar). Storleken av denna avgift fastställs av moderforeningarna (se nedan, punkt 6) efter förslag av styrelsen. Anslag och donationer från offentliga och privata institutioner skall förvaltas av styrelsen i enlighet med ansalgsgivarens/donators föreskrift eller om sådana ej föreligger, stadgar fastställda av styrelsen efter att ha inhämtat yttranden från moderforeningarna.

Räkenskapsperioden löper från 1 januari ett kongressår till och med 31 december det efterföljande år.

Medlemsavgiften fastställs under kongressår för de två efterföljande åren. Om särskilda omständigheter talar för detta kan styrelsen föreslå moderforeningarna ändring av medlemsavgift under en sådan två-års-period. En sådan ändring skall godkännas enhälligt av moderforeningarna.

Den eller de moderforeningar, som arrangerar en kongress för NGF, är ekonomiskt ansvarig(a) för kongressen. I kongressens budget skall ingå de kostnader, som NGF's sekretariat haft i samband med kongressen. Skulle överskott uppstå, delas den lika mellan NGF och arrangören. Halften av ett eventuellt underskott

täckes av NGF förutsatt att styrelsen har godkänt kongressbudgeten och senare tillkomna utgiftsökningar i densamma.

6. Granskning och godkännande av NGF's verksamhet

Moderforeningarna skall granska NGF's verksamhet och godkänna styrelsens verksamhetsberättelse, revisionsberättelsen och styrelsens förslag om medlemsavgift samt bevilja styrelsen ansvarsfrihet.

Berättelserna och avgiftsförslaget sänds till moderforeningarnas styrelser minst två månader före den kongress, som följer efter räkenskapsperiodens avslutning. Godkännande och/eller kommentarer/kritik skall vara mottagna av NGF's sekreterare minst två veckor före kongressen.

I tillfälle av att ej alla moderforeningar kan godkänna berättelserna och/eller avgiftsförslaget sammanträder en delegeradeförsamling under kongressen och fattar de slutliga besluten. Varje moderforening utser en delegerad per 200 röstberättigade medlemmar i föreningen (dvs. en för upp till 200, två för 201-400...). De delegerade kan ej vara styrelseledamöter i NGF. De delegerade väljer bland sig en sammanträdesordförande och sammanträder med NGF's styrelse. Kan delegeradeförsamlingen ej uppnå enighet fattas besluten med enkel majoritet; sammanträdesordföranden har utslagsröst.

Moderforeningarna fastställer NGF's stadgar och eventuella förändringar skall godkännas av moderforeningarna, som skall avge sina svar inom tre månader. Kan enighet ej uppnås, fattas beslutet av den ovan nämnda delegeradeförsamling.

Den ekonomiska revisionen skall företagas av en eller flera revisorer utsedda av den moderforening, som kassaförvaltaren tillhör (typiskt samma revisorer, som reviderar denna moderforenings räkenskaper). Revisionsberättelsen skall framläggas för och godkännas av moderforeningarna. Kan enighet ej uppnås, fattas beslutet av den ovan nämnda delegeradeförsamling.

7. Upplösning av NGF

NGF kan upplösas när moderforeningarna beslutar detta enhälligt. Kan enighet ej uppnås, fattas beslutet av den ovan nämnda delegeradeförsamling, i detta tillfälle dock med två tredjedels majoritet. Den eventuella kassabehållningen och eventuella fonder (för vilka intet särskilt stadgas) delas mellan moderforeningarna i proportion till deras medlemstal (antalet av röstberättigade medlemmar).

— —

Dessa stadgar är i ovanstående form godkända av NGF's moderforeningar den 14. april 2002, efter förslag från styrelsen den 6. oktober 2001.

Et tidevende i Nordisk Gerontologisk Forenings historie

Den oppmerksomme leser av denne utgaven av GeroNord, som både har lest lederen, 2-årsberetningen og NGFs stadgar, vil ha fått med seg at foreningen står foran den største forandring i foreningens historie.

Fra starten i 1974 og frem til årets kongress har NGF kun hatt to formenn - og tre sekretærer. Dette har borget for et meget stabilt styre. Da professor Viidik besluttet å trekke seg tilbake fra ledervervet i NGF, fra Århus og Danmark, var det klart for Styret at gjennomgripende forandring i NGFs styresett var nødvendig.

Først og fremst fordi foreningenes representanter i Styret sjelden sitter mer enn to til fire år, og det ville være vanskelig å finne noen som ville påta seg det krevende verv det nu engang er å skulle lede en forening bestående av 11 «moderforeninger» fra fem forskjellige land.

Det var professor Viidik selv som utarbeidet forslaget som til sist ble vedtatt, at kongressens president blir NGFs leder for den kommende toårsperiode, den avtroppende leder blir 1. viseformann og presidenten for den neste kongressen blir 2. visefor-

mann. Den nye formannen overtar sitt verv under åpningsseremonien for kongressen.

For perioden 2002 - 2004 har Kirsten Avlund, Danmark, tiltrådt som NGFs formann (leder, ordforande - kjært barn har mange navn). Andrus Viidik fortsetter - heldigvis - i nok en 2-årsperiode, som 1. viseformann, og Lars Andersson tiltrer som 2. viseformann. Resten av Styret - eller arbeidsutvalget - utgjøres av NGFs sekretær, Jan Høyersten, og kasserer/«Mädchen für alles» - Toril Utne.

Redaksjonen

Aventis' Nordiske Gerontologipris for 2002

Den 16. Nordiske Kongress i Gerontologi ble arrangert i Århus, Danmark i tiden 25.-28. mai 2002. Den nordiske gerontologiprisen ble delt ut for femte gang. Prisen er i sin helhet gitt av Aventis Pharma. Aventis svenske representant, Mats Byström, ble dessverre forhindret fra å delta ved overrekkelsen, og prisen ble derfor overrakt vinneren av NGFs formann, professor Andrus Viidik og NGFs sekretær, psykolog Jan Høyersten. Følgende pressemelding ble offentliggjort:

Nordisk Gerontologisk Forening tildeler Aventis' Nordiske Gerontologipris for året 2002 til professor Bengt Winblad, Karolinska institutet, Stockholm. Prisen skal deles ut til en i Norden aktiv forsker som dels er ledende i sin del av gerontologien, og dels har preget utviklingen. Prisen, som ikke kan søkes, deles ut av en jury bestående av professor i psykologi Isto Ruoppila, Finland, professor i geriatri i Olav Sletvold, Sverige og NGFs formann, professor Andrus Viidik, Danmark.

Professor Bengt Winblad har gjennom en årrekke vært meget sentral innenfor nordisk medisinsk gerontologi, d.v.s. geriatri. Etter å ha vært dosent ved Universitetet i Umeå 1977-1982, var han professor i geriatri samme sted inntil 1987. Han ble da utnevnt til professor i geriatri ved Karolinska

Institute i Stockholm, og sjeflege ved Huddinge sykehus fra samme tid. Han innehar fortsatt begge posisjoner.

Fra 1987 har han vært forskningsdirektør ved Stockholms forskningscenter for gerontologi. Fra 1988 har han vært medlem av Nobelkomitéen for medisin og fysiologi ved Karolinska Institutet. Fra 1993 har han ledet avdelingen for kliniske nevrofag og samfunnsmedisin ved Karolinska Institutet.

Hovedområdene for Bengt Winblads forskning har vært klinisk utredning og behandling av demenssykdommer, spesielt Alzheimers sykdom, dessuten demens epidemiologi, og ikke minst molekylær genetikk og patologiske og biokjemiske forandringer ved demens.

Bengt Winblad har publisert mer enn 500 originalarbeider

innenfor området gerontologi/geriatri/demenssykdommer. Han har vært involvert i veiledningen av mer enn 100 doktoravhandlinger.

Det fagmiljøet som Bengt Winblad har vært en del av, og som han ikke minst har ledet utviklingen av, er av det sterkeste i sitt slag i Norden, for ikke å si Europa. Dette illustreres av at han har mottatt en rekke nasjonale og internasjonale priser som hver for seg henger høyt. Han er også medlem av Editorial Boards for 10 internasjonale vitenskapelige tidsskrifter. Han er også flere ganger invitert som reviewer ved forskningssentra i Europa og USA. I tillegg har han ledet en rekke kurs, konferanser og større internasjonale kongresser innenfor sine fagområder.

Samlet sett er derfor Bengt Winblad en særdeles verdig vinner av Aventis-prisen 2002.

Aktuelle publikasjoner

Magnhild Nicolaysen

Arbeid, tilbaketrekning, utstøtning og pensjonering
Når mennesker med funksjonshemming trer ut av arbeidslivet
Sem: Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens/Funksjonshemming og aldring 2002

Knut Engedal, Øyvind Kirkevold, Arnfinn Eek, Aase-Marit Nygård
Makt og avmakt. Rettighetsbegrensninger og bruk av tvangstiltak i institusjoner og boliger for eldre
Sem: Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens 2002

Grethe Berg

Til dekket bord. Mat og måltider i behandling og utredning av personer med demens
Sem: Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens 2002

Anne Brækhus, Tor Erling Dahl, Knut Engedal, Knut Laake

Hva er aldersdemens?
Informasjonsbrosjyre beregnet på pårørende
Sem/Oslo: Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens og Hukommelseklinikken
Ullevål universitetssykehus 2002

Aktuell video

Suzanne Schönkopf

På vei bort
En film om pårørende til personer med demens
Limelight film & TV ANS 2002
Nasjonalforeningen for folkehelsen
Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens

Bøker og film kan bestilles fra:
Nasjonalt kompetansesenter for aldersdemens,
Postboks 64, 3107 Sem
E-post: post@nordemens.no

Møte mellom pasient og sykepleier

En ny bok for sykepleiestudenter i grunnutdanningen foreligger. Den er original i sin utforming fordi den forsøker å bygge bro mellom praksis, teori og vitenskap på en relativt ny måte. Hensikten er å skape ny innsikt og forståelse for sentrale områder av faget, ikke først og fremst forestillinger om teori og vitenskap. Ved å formidle kunnskap om yrkets virkelige liv vil man styrke den profesjonelle yrkesrolle ved å fokusere på fagets kjerne - møtet mellom pasient og sykepleier.

Del 1 er viet ni fortellinger fra praksis med gjennomgang av teoretiske refleksjoner og litteraturhenvisninger for hver fortelling. Temaene i fortellingene er kommunikasjon, handlingsberedskap, kunnskap, tillit, respekt, forståelse, mellommenneskelige forhold, observa-

sjon, formidling av trygghet, planlegging, samhandling, teknologi versus omsorg, mening i arbeidet, identitet, håp, empati, autonomi, estetikk, døden, tid og rom, nærhet og distanse.

Fortellingene virker realistiske, spenner over flere av livets faser og gir innblikk i forskjellige sykdomsforhold. De understreker alle sakens kjerne - å møte pasienter og pårørende som enkeltindivider.

Del 2 omhandler en fenomenologisk beskrivelse av forteller-temaene. Hensikten er å gi økt forståelse for og gjenkjennelse av forholdet mellom det profesjonelle og det allmenmenneskelige, beskrive spenningen mellom rolle og person. Nødvendigheten av å være nysgjerrig og å ha et bevisst forhold til sine egne fordommer vektlegges. Den tar opp vilkårene for utforming av

yrket sett i en større sammenheng. Det kommer til uttrykk i temaer som for eksempel : sykepleie i et samfunnsmessig perspektiv, lidelse og helse, klinisk skjønn, kroppsforståelse, tidsperspektiver, kompetanse, medlidhet og omsorg.

Boken kan anbefales på det varmeste, ikke bare for målgruppen sykepleiestudenter, men også til øvrig helsepersonell som synes temaene frister og ønsker en fornyet gjennomgang av «gammel» kunnskap. Undertegnede skulle gjerne selv hatt en slik lærebok for 25 år siden. Samtidig sier boken mye om at sykepleie er et modningsfag, ikke bare et faktafag og et håndverk. Den gir altså også håp for «voksne» utøvere.

*Tor Erling Dahl
Klinisk spesialist i psykiatrisk
sykepleie ved Hukommelsesklinikken,
Geriatrisk avdeling, Ullevål
universitetssykehus, Oslo*

Ebba Langum Bredland, Oddrun Anita Linge og Kjersti Vik.

Det handler om verdighet

Boken fokuserer på rehabilitering i kommunehelsetjenesten, og rehabilitering satt opp mot resten av helsetjenesten.

Dette er 2.utgave av boken, som først ble gitt ut i 1996. Siden den gang er en del nye statlige føringer blitt lagt til kommunehelsetjenesten og til tjenesten for øvrig. Føringerne er først og fremst St. meld.nr.21 (1998-99) «Ansvar og meistring. Mot ein heilskapleg rehabiliteringspolitikk», Pasientrettighetsloven (1999), Forskrift om habilitering og rehabilitering(2001) og Forskrift om individuelle planer (2001). I tillegg er WHO's klassifiseringssystem fra 2001 (ICF) lagt inn i denne utgaven.

Forfatterne har lagt vekt på verdien «verdighet» som det viktigste i rehabiliteringsprosessen. Meningen med rehabilitering er, ifølge forfatterne, å finne tilbake tapt verdighet for brukerne.

Verdighet handler, ifølge boka, om personlige verdier, interesser og sosiale roller, og det brukeren oppfatter som «viktighetsområdene» sine. Områdene som kan bety mest for brukeren, er for eksempel hjemmet, familien, brigdeklubben, katten eller restaurantbesøket. En sykdom eller funksjonsforstyrrelse som fører til at et eller flere av disse områdene ikke lenger er oppnåelige, vil virke ødeleggende. Rehabilitering må da settes i gang, helst så tidlig som mulig. Man må fokusere på ressursene til personen og kartlegge hva som oppleves verdig for ham.

Teamet som skal utføre rehabilitering, må ha felles ideologi. Verdighet og likeverd skal ligge i holdningen både overfor brukerne og medarbeidere i teamet. Dette gir den rette betydningen av tverrfaglig arbeid, ikke bare flerfaglig.

Rehabilitering i kommunehelsetjenesten er ikke nytt, men det

er fortsatt langt igjen før alle kommuner har et godt nok tilbud i så måte. Boka gir et godt grunnlag for videre diskusjoner, og gir flere forslag til gjennomføring og oppmuntring til kreativ tenkning. Den vil også være et godt redskap for studenter og nyutdannede i helsesektoren som er usikre på definisjoner og betydninger av lover og bestemmelser. Bakerst i boken er det laget stikkordsregister, og foran står en fyldig innholdsfortegnelse. Tydelige eksempler på episoder og kasus fra praksis er hyppig brukt, og dette hjelper til med forståelsen av innholdet. Boken er skrevet på en inspirerende måte, og en får virkelig lyst til å prøve og utforske metodene i eget arbeidsfelt.

*Kristine Olsen
Ergoterapeut
Ullevål universitetssykehus
Oslo*

Att åldras i Backåkers

Dalarnas Forskningsråd Falun, 2001

Mikro-historiens forunderlige univers

«Med hjälp av ett unikt källmaterial, i första hand en serie dagböcker, vill jag i denna bok försöka teckna en bild av de äldres faktiska levnadsvillkor på en småbrukargård i södra Dalarna, från första hälften av 1800-talet och fram till i dag. Hur har deras ålderdom gestaltat sig? I hvilken utsträckning har de fått hjälp och stöd av samhället på sin ålderdom? Och vilka tankar har de haft kring sitt eget och de anhörigas åldrande?»

Dette er historikeren Anna Götlids prosjekt i boken *Att åldras i Backåkers*, med undertittel: En mikrohistorisk studie av de äldres levnadsvillkor på en småbrukargård i södra Dalarna 1826 – 2001.

Boken er delt i tre: I første del beskriver forfatteren bokens tema og fagtilknytning, stedet for historien som presenteres og kildematerialet. Dette består av to dagbøker og av privatrettslige dokumenter; kjøpekontrakter og avtaler mellom slektsledd i det gården blir overlatt fra en generasjon til den neste.

I andre del av boken presenteres det historisk-dokumentariske materialet. Gjennom framlegging av kildematerialet og forfatterens tanker i møtet med det, stifter vi bekjentskap med de eldste på gården i et tidsspenn på 175 år. I sentrum står Erik Johansson (1833-1916), «Hummelbyprästen», som er forfatter av materialet i første dagbok. Dagboken er skrevet i perioden 1861 til 1914,

fra Erik var 27 år og fram til to år før han døde før han døde. Erik måtte slutte sitt teologiske studium for å overta gården og bli bonde, men kom til å leve ut sin intellektuelle legning gjennom og skrive dagbok og andre tekster, og gjennom å inneha betrodde verv og være til hjelp for andre, som en skrivekyndig person. Gjennom dagboken møter vi Eriks kone, foreldre og farmor, men også barn og barnebarn. Eriks nedtegnelser kaster lys over hans egen utvikling og over livet på et svensk småbruk, slik det ble levet i et hverdagsfelleskap av til sammen fem generasjoner.

Neste dagbokskriver er Erik Stefan (1908-1978); Eriks sønnesønn, som skrev dagbøker i perioden 1958 til 1978, de tyve siste årene han levde. Eierskiftekontraktene kompletterer dagbøkene, gir grunnlag for å følge generasjonene på Backåkers helt fram til slutten av 1990-årene, og se forholdene på gården i det første året av enda et hundreår.

I tredje del av boken drøfter forfatteren ulike tema som dagbøkene og kontraktene gir grunnlag for å se nærmere på. Dette er for det første «undantagen», eller, som denne ordningen heter på norsk, «kår» eller «føderåd», et system som regulerer plikter og rettigheter mellom generasjoner i de tilfeller der aldrende foreldre overlater eiendom og drift av gårdsbruk til sine voksne barn, og likevel selv blir boende på gården. Videre drøftes temaene arbeid, boforhold, generasjonskonflikter og bruk av offentlig eldreomsorg. Vi får også faglig funderte refleksjoner om levealderen til de ni eldre personene som er beskrevet via kildematerialet;

deres sykdom og død. Alle ble de over 80 år. Dernest drøftes mer allmenne tema: «Att blicka bakåt» og «Gården». Dette avsnittet handler om tilknytning og identitet med grunnlag i stedet og slekten.

Götlind støtter seg på kollegaer som har gjort andre studier av det rike kildematerialet på gården Backåkers i Hummelbo i Södra Dalarna. Hun støtter seg også på historikeren Birgitta Odén, så vel metodisk som ideologisk. Videre setter hun sin egen studie inn i en sammenheng av historisk forskning omkring eldres boforhold og tidligere studier av undantags-systemet og forholdet mellom generasjoner. Hun relaterer seg til gerontologisk og geriatrisk forskningstradisjon, dog uten selv å gå nærmere inn i denne. Hennes prosjekt er historisk, nærmere bestemt mikro-historisk, et spesialfelt hun fører leseren inn gjennom metodiske diskusjoner underveis i framstillingen.

Götlind har med denne boken gitt oss to bidrag: innsikt i en faglig tradisjon og i en forgangen livsverden. Boken burde inspirere dagens middelaldrende og eldre gerontologer til å ta sin tiltakende langsynthet i bruk – for å se bakover – og kanskje også framover?

*Forsker Anne Helset
Norsk institutt for forskning om
oppvekst, livsløp og aldring, Oslo*

Boken kan bestilles fra
Dalarnas forskningsråd
Boks 743
S-791 29 Falun
e-post: info@dfr.se

Stipend til unge forskere

I forbindelse med 16. NKG i Århus ble NGFs stipend til unge forskere tildelt i alt åtte forskere, to fra henholdsvis Danmark, Finland, Norge og Sverige.

Utllysningsteksten står i sin helhet i 2. announcement for kongressen. Her følger premissene for å kunne søke om stipend:

«Gerontologer med kort ansiennitet på feltet, som ikke har overordnet stilling og som har problemer med å få dekket kongressutgifter av arbeidsgiver. Stipend kan ikke søkes av tidligere stipendmottagere. Det er en forutsetning at man sender inn abstract sammen med søknad om stipend. Det gis ikke stipend uten at abstract blir godkjent.»

Nedenfor presenteres stipendvinnerne 2002 (det er ikke alle som har sendt inn noen presentasjon):

Christina Klæsøe Lund, Copenhagen Gerontological Oral Health Research Center, for abstract: «Knowledge, Attitude and Behaviour in Relation to Oral Health Status among 85-year-olds in Denmark.» Stud. Odont at The College of Dentistry, University of Copenhagen, Denmark. Scholarship student from 2001 working on a research project on knowledge about causes to and prevention of oral diseases, attitudes to the value of oral health and to dentists, oral hygiene habits and oral health service utilization as reported by 85-year-olds in Glostrup. The study is to be completed in 2002.

Marika Salminen, Dept. of General Practice, University of Turku, for abstract: «Effects of group rehabilitation among aged with coronary heart disease.»

Master of Health Sciences 2000. I have been working as a researcher at the University of Turku since February 2001. First I worked 8 months in the Lieto study project which is a longitudinal study of clinical epidemiology on those of 65 years or over. At the moment I am working in Kainuu project which is a family-oriented preventive intervention study for risk factors of cardiovascular diseases among children, adolescents and the middle-aged in central eastern Finland. My doctoral thesis will deal with a longitudinal lifespan perspective in health behaviour, determinants of health behaviour

and changes in health behaviour. I am planning to get the doctoral degree in 2005.

Fredrica Nyqvist, PM, Samhällsvetenskapliga institutionen/socialpolitik, Åbo Akademi. Abstrakt: «Social capital, well-being and successful ageing among elderly in Finland.»

Jag är inskriven som doktorand vid samhällsvetenskapliga institutionen/socialpolitik och forskar på heltid sedan hösten 2000. Mitt forskningsområde är socialt kapital och positivt åldrande bland de äldre. Jag är speciellt intresserad av sambandet mellan socialt kapital och hälsa samt vilka delar av socialt kapital som är viktiga för de äldres välbefinnande. Mitt första år som doktorand tillbringade jag i Holland som Marie Curie stipendiat vid *Interuniversity Center for Social Science Theory and Methodology*. Jag skriver en artikelavhandling och materialet för den första empiriska delstudien insamlas hösten 2002.

Ingvild Saltvedt, Geriatrik seksjon, St. Olavs sykehus og Enhet for anvendt klinisk forskning, Trondheim, Norge, for abstractet: «Behandling av akutt syke, skrøpelige eldre pasienter i en geriatrik sengeenhet, effekt på fysisk og kognitiv funksjon, livskvalitet og depresjon.»

Ferdig utdannet lege i 1987, spesialist i indremedisin og geriatri i 2001. Fra november 1996 ansatt som doktorgradstipendiat

i prosjektet «Geriatrik intervensjon - nytter det?». Dene studien sammenligner behandling av akutt syke, skrøpelige eldre pasienter i en geriatrik sengeenhet med vanlig behandling i medisinsk avdeling. Endepunkter i studien er blant annet dødelighet, funksjon, livskvalitet og forbruk av helsetjenester. Arbeidet med studien beregnes ferdig sommeren 2003.

Trine Medby Fossland, Senter for aldersforskning i Tromsø, Norge, for abstract: «Parprosjektet i det sen-moderne samfunn - en sosiologisk studie av ulike grupper eldre i Tromsø.»

Cand.polit. i sosiologi (1996), Universitetet i Tromsø, Norge, Dr. polit stipendiat (1997-2002) ved Universitetet i Tromsø/Senter for aldersforskning. Har skrevet artikler i rapportserie ved SAT ved siden av stipendiatarbeidet. Doktorgradsarbeidet tar for seg «yngre eldre» ektefeller og fokuserer på ulike sider ved parprosjektet i den nye «fritiden» pensjonisttilværelsen representerer. Jeg ser på hvordan endring og livsmønster er knyttet til sosial og geografisk bakgrunn og på hvordan dette preges av tidligere livsløp, i tillegg til at prosjektet fokuserer på hva som bryter med de tradisjonelle forestillingene vi har om eldre og alderdom. Jeg benytter livshistorie og kvalitative dybdeintervjuer som metode, og intervjuer ektefeller både sammen og hver for seg. Prosjektet skal fullføres i løpet av 2002.

Anna Derwinger, Karolinska Institute and Stockholm Gerontology Research Center, Stockholm, Sweden, for abstract: «The Influence of Memory Training on Forgetting in Late Adulthood.»

Master of Psychology 1997, registered psychologist 1998. Presently working with her doctoral thesis dealing with memory training in late adulthood and issues of self-guided versus tutor-guided training, maintenance of acquired skills, prevention of forgetting and individual predictors. She is planning to defend her thesis in spring 2004.

Anna Cristina Åberg, Department of Public Health and Caring Sciences, Section of Geriatrics, Uppsala University, for the abstract: «In Want of Active-Ability and Independence; Adaptation Creates Life Satisfaction in Advanced Age.»

Registered physiotherapist 1979 with about 20 years of clinical experience from geriatric rehabilitation. Master of Caring Sciences/Physiotherapy 1998 and registered PhD-student 1999.

My research area is Geriatrics, with specific focus at motor function and life-satisfaction among old rehabilitation patients. The forthcoming doctoral thesis involves both quantitative studies on measurement of motor function and qualitative studies on factors

important for life satisfaction. Views of different groups are explored by interviews with older patients (during initial rehabilitation and follow-up after discharge from hospital), the patients' significant others and their rehabilitation-staff (at the Geriatric Unit and in Community-based care, respectively). In addition the patients' motor function is assessed and these results are related to the results from the qualitative interviews. In the analysis and the writing up phase interdisciplinary collaboration was established with Mike Hepworth and Karen O'Reilly at the Department of Sociology and Anthropology, University of Aberdeen, Scotland. I am planning to get the doctoral degree in 2003.

Falls suffered by the elderly living at home

Astrid Bergland, Universitetsseksjonen, Ullevål universitetshospital

Abstract

Tidligere forskning viser at ca. hver tredje person over 67 år opplever årlig et eller flere fall. Av disse fører 2-12% til brudd. Eldre nordmenn har den laveste benmassen og den høyeste forekomsten av hoftebrudd i Europa, med Oslo på topp. De høyeste forekomstene noen sinne rapportert kommer fra Oslo. De fleste norske studier knyttet til fall er blitt utført på institusjoner eller er basert på skaderegister. I 1997 bodde ni av ti over 75 år hjemme. Hjemmeboende eldre er derfor en viktig målgruppe for fallforebygging. Avhandlingen fokuserer på forekomst, hvor fallene skjer, konsekvenser og risikofaktorer for fall blant hjemmeboende eldre. Den er basert på to studier, en tverrsnittstudie over forekomst av fall siste halvår og en studie hvor fall er registrert prospektivt gjennom ett år.

Den retrospektive studien omfattet et tilfeldig utvalg av 431 hjemmeboende eldre over 66 år som ble intervjuet om fall oppstått de siste 6 måneder, omstendighetene rundt fallet, skader ved fallet og selvrapportert helse og funksjonsevne. Utvalgets alder og kjønn hadde samme prosentmessige fordeling som i den

norske befolkningen. Om lag hver fjerde hadde hatt minst ett fall og ca en av ti mer enn ett fall. Over halvparten av fallene skjedde utendørs. Kvinner og menn falt like ofte. Halvparten skadet seg ved siste fall, og 14% hadde fått alvorlig skade, alle bruddskader. Variablene «Følelse av vansker med balansen når jeg går», «Vansker med hjertebank/kortpustethet» og depressive symptomer samt overvekt var uavhengige risikofaktorer for fall. Det ble ikke påvist sammenheng mellom fall og generell helse.

I den prospektive studien av fall ble 307 kvinner i alderen 75-93 år observert i 12 måneder vedrørende fallinsidens, fallrelatert skade, aktivitet relatert til fall og hvor de skjedde. Ved studiestart ble det gjort en undersøkelse av studiedeltagerne bl a ved hjelp av kraftplattform (posturografi) samt flere kliniske gang- og balanse-tester, og en rekke variabler som antas å være relatert til risiko for fall ble registrert. Ut fra disse opplysningene ble det konstruert en enkel indeks, RW-indeks (self-reported walking index), som baserer seg på fem spørsmål. RW-indeksen ble validert mot de kliniske balansetestene og testene på kraftplattform, og akseptable

korrelasjoner ble funnet med de kliniske testene, mens de var lave men signifikante, i forhold til tester på kraft-plattform. Den prospektive studien viste at de i dårligste tertil vedrørende RW-indeks hadde nesten dobbelt så høy risiko for å falle i observasjonsperioden. Disse hadde også større risiko for brudd.

Halvparten av kvinnene falt minst en gang i observasjonsperioden, mens vel en av fem hadde to eller flere fall. Fall utendørs var signifikant hyppigere enn innendørs (57.5%). 13% av fallene førte til brudd. Riskofaktorer for fall var bl a tidligere fall, nedsatt evne til å gå i trapper, lavt gangtempo, redusert syn, høyt blodtrykk, benskjørhet og depressive symptomer. Disse variablene hadde ulik prediktiv kraft i forhold til om fall skjedde ute eller inne. Redusert syn, depresjon, høy ganghastighet og god evne til å mestre høye trappetrinn viste sammenheng med utendørs fall. Innendørs fall var knyttet til høyt blodtrykk, det å ha flere enn tre sykdommer, redusert kognitiv funksjon, økt kroppssvæi målt med posturografi og lav ganghastighet.

Returadresse:
Nordisk Gerontologisk Forening
Nasjonalt kompetansesenter for alders-
demens, Medisinsk div.
Ullevål universitetssykehus,
N-0407 Oslo

Aktuelle konferanser

The 9th International Conference on Alzheimer's Disease

Stockholm, Sverige
20.-25. juli **2002**

Information:

Alzheimers's Association
Tel: (312)335-5813
<http://www.alz.org>

International Expert conference Fourfive – Ageing People and Work Life

Tampere, Finland 22-24. sept. **2002**

Information:

Dr. Olavi Manninen
E-mail: olavi.manninen@uta.fi
E-mail: yhata@uta.fi

3rd International conference on Family Care Empowerment through Innovation

Washington DC, 12.-14. okt. **2002**

Information: American Society on Aging

Tel (415) 974-9600, Fax (415) 495-6509
E-mail: info@asaging.org

31st Annual Scientific and Educational Meeting of the Canadian Association on Gerontology

Montreal, Quebec, Canada
24.-27. oktober **2002**

Information:

E-mail: info@cagacg.ca

6th Global Conference Maturity Matters

"an interactive program that will challenge the myths around ageing"
Perth, Western Australia 27.-30.

oktober **2002**

Information:

www.congresswest.com.au/IFA

3rd European Congress of Biogerontology

The Biogerontological Basis of Preventive Medicine and Geriatric Practice

Florence, Italia, 8.-11. november

2002

Information:

Gabriella Cavallini, Pisa
(g.cavallini@med.unipi.it)
Alessio Donati, Pisa
(a.donati@med.unipi.it)
Alessandro Pocai, Pisa
(bioale@virgilio.it)

55th Annual Scientific Meeting og The Gerontological Society of America

Marriott & Westin Copley Place,
Boston, MA, USA

22.-26. november **2002**

Information:

E-mail: geron@geron.org

3. Bologna Intenational Meeting on Affective Behavior and Cognitive Disorders in the Elderly

Bologna, Italy, 19.-21. juni **2003**

www.gegcongressi.com/abcde

The 8th Congress of the Nordic Society for Research in Brain Ageing (NorAge)

Prevention in Brain Ageing

Reykjavik, Island, 27.-29. april **2003**

17. Nordiske Kongress i Gerontologi - Åldrandet - utmaningar och möjligheter

Stockholm, Sverige

23.-26. maj **2004**

2. ann. september 2003

Information:

<http://www.stocon.se/17NKG>

The Nordic Audiological Society (NAS) and the Swedish Audiological Society (SAS) will arrange

The 1st International Congress on Gerontological/Geriatric Audiology (1st ICGA)

Stockholm, June 6.-9, **2004**

Information:

Tel: +46 8 5465 1500

Fax: +46 8 5465 1599

E-mail: icga2004@stocon.se

Konferanselisten er laget i samarbeid med Institutet för Gerontologi, Jönköping